

ADVIES 87

PROJECTMATIGE FINANCIERING LANDBOUWONDERZOEK

24 juni 2004

INHOUD

<i>SITUERING</i>	3
<i>ONTWERP-BESLUIT</i>	3
<i>BUDGET</i>	3
<i>DOELSTELLING PROGRAMMA</i>	3
<i>AFSTEMMING MET HET BELEIDSDOMEIN LANDBOUW EN VISSERIJ</i>	4
<i>COMPLEMENTARITEIT MET ANDERE FINANCIERINGSKANALEN</i>	4
<i>BELANGRIJKSTE MODALITEITEN</i>	4
<i>ADVIES</i>	6
<i>ALGEMEEN</i>	6
<i>EXCELLENTIE MOET PRIMEREN</i>	7
<i>COMPLEMENTARITEIT MET ANDERE STEUNKANALEN</i>	7
<i>STEUNPERCENTAGE</i>	8
<i>PROCEDURE MET TWEETRAPSISTEEM</i>	8
<i>INTELLECTUELE EIGENDOM</i>	8
<i>OVERHEADKOSTEN</i>	8

ADVIES BIJ HET

ONTWERP-BESLUIT BETREFFENDE DE PROJECTMATIGE FINANCIERING VAN TOEGEPAST COLLECTIEF ONDERZOEK VOOR DE LAND- EN TUINBOUWSECTOR

SITUERING

Minister Dirk Van Mechelen vraagt de VRWB op 12 mei 2004 om advies bij het ontwerp van reglementair besluit dat de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector regelt. Dit ontwerp-besluit voorziet in een meer permanente regeling van de steunverlening voor dit type onderzoek. Het werd uitgetekend op basis van de conclusies en aanbevelingen van de externe doorlichting van het onderzoek in land- en tuinbouw in Vlaanderen.

Bij de overheveling van de landbouwbevoegdheden naar de Gewesten in het kader van de Lambermontakkoorden werd in 2001 het contractueel landbouwkundig onderzoek toegewezen aan het beleidsdomein Wetenschappen en Technologische Innovatie. Het beheer en de opvolging werd aan het IWT toevertrouwd. Er werd ook beslist een doorlichting te laten uitvoeren van het land- en tuinbouwonderzoek in Vlaanderen om op basis hiervan een nieuw beleid en een nieuwe aanpak uit te tekenen voor de volgende jaren.

Om de continuïteit tijdens deze overgangsfase zoveel mogelijk te verzekeren werd voor de oproepen 2002 en 2003 een ad-hocregeling uitgewerkt. De oproep voor 2004 wordt eveneens volgens gelijkaardige modaliteiten afgehandeld. Vanaf de oproep 2005 zouden dan de modaliteiten van voorliggend ontwerp-besluit toegepast worden.

ONTWERP-BESLUIT

BUDGET

Voor de oproepen 2002, 2003 en 2004 werd telkens een bedrag van 9,265 miljoen euro aan vastleggingskredieten ingeschreven in de begroting. Volgens de nota aan de Vlaamse regering is het de intentie om dit budgettair volume ook de komende begrotingsjaren aan te houden.

DOELSTELLING PROGRAMMA

Het programma beoogt de financiering van onderzoeksprojecten die een collectief karakter hebben: ze zijn gericht op de bevordering van de sector en niet op het oplossen van problemen van individuele bedrijven.

AFSTEMMING MET HET BELEIDSDOMEIN LANDBOUW EN VISSERIJ

De praktijkcentra genoten in het verleden een zekere bescherming bij hun aanvragen voor toegepast collectief onderzoek, zodat voor hen deze middelen uitgroeiden tot een vorm van structurele financiering. Praktijkcentra vervullen binnen het landbouwonderzoek een specifieke brugfunctie. Zij staan in voor de verdere validering van de kennis gegenereerd in o.m. universiteiten onder teeltomstandigheden die de praktijk benaderen en zorgen voor rechtstreekse doorstroming ervan naar de sector.

In de toekomst zullen de praktijkcentra nu alleen voor projectmatige financiering op dit kanaal een beroep kunnen doen.

Daarnaast werd door het beleidsdomein Landbouw en Visserij, volgens de nota aan de Vlaamse regering, voor deze centra een nieuwe subsidieregeling uitgetekend waarin zij een basisfinanciering krijgen om de normale werking van het centrum te garanderen.

Er zal ook een duidelijke afbakening zijn met de taakomschrijving van het ILVO, het in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid recent opgericht Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek.

COMPLEMENTARITEIT MET ANDERE FINANCIERINGSKANALEN

Naast dit nieuwe programma voor toegepast collectief onderzoek, kunnen projecten gericht op de land- en tuinbouwsector eveneens aan bod komen in andere financieringskanalen, maar met uitzondering van VIS-collectief onderzoek (Vlaamse Innovatie Samenwerkingsverbanden).

Voor de ALT (Vlaamse administratie Land- en Tuinbouw)-sensibiliseringsprojecten wordt een specifieke regeling uitgewerkt met een meer permanent karakter.

BELANGRIJKSTE MODALITEITEN

Hoofdstuk 2: Karakteristieken van het programma

Afdeling II: projectvoorstel en projectaanvragers

Art. 4: Een projectvoorstel kan ingediend worden door minstens één Vlaamse instelling van hoger onderwijs, een onderzoekinstelling of een praktijkcentrum voor zover deze daartoe door de Vlaamse overheid erkend is. Een projectvoorstel kan eveneens ingediend worden door een consortium.

Art. 5: Projecten worden (in tegenstelling tot vroeger) goedgekeurd voor een periode van (maximaal) 4 jaar, op voorwaarde van een tussentijdse evaluatie na 2 jaar. Argumentatie is dat een duur van 2 jaar in deze sector weinig efficiënt is.

Hoofdstuk 3: steunpercentage en cumulatie met andere steun

Afdeling I: steunpercentage

Art. 6: Het steunpercentage bedraagt minimaal 80% en maximaal 100% van de aanvaardbare kosten. Voortaan wordt dus ook aangestuurd op een inbreng vanuit de beoogde doelgroep van maximaal 20%, wat tot op heden niet het geval was.

Het exacte steunpercentage en de wijze waarop deze inbreng of engagement kan geregeld worden, wordt jaarlijks bij ministeriële beslissing vastgelegd.

Er is geen maximum steunbedrag vastgelegd.

Hoofdstuk 4: procedure voor het behandelen van projectvoorstellen

Art. 9 - 11: Het IWT-Vlaanderen staat in voor de evaluatie en selectie van de ontvankelijk verklaarde projecten en doet hierbij een beroep op colleges van onafhankelijke deskundigen uit binnen- en buitenland. Aan elk van de colleges zal ook een vertegenwoordiger van het beleidsdomein Landbouw en Visserij deelnemen. Dit om te kunnen oordelen of de ingediende projecten voldoende relevant zijn voor de land- en tuinbouwsector in Vlaanderen.

Art. 12: Elk project zal worden begeleid door een gebruikerscommissie, een groep van externe vertegenwoordigers uit de beoogde doelgroep van bedrijven, die optreedt als eerste ontvanger van de onderzoeksresultaten en die een essentieel element is met het oog op maximale valorisatie. (De inbreng van max. 20% van het projectbudget – cfr. art. 6. - moet bijeengebracht worden door de leden van de gebruikerscommissie).

Hoofdstuk 5: beslissingsbepalingen en criteria

Art. 14-16: De steunbeslissing is gebaseerd op de wetenschappelijke - technologische kwaliteit van het projectvoorstel en anderzijds het valorisatiepotentieel van het project. Beide assen zijn gebaseerd op een reeks subcriteria en zijn gelijkwaardig. Aan elk projectvoorstel wordt een kwantitatieve score toegekend per beoordelingsas.

Verder kan bij de definitieve selectie meespelen in hoeverre het project gedragen wordt door de sector en bijdraagt tot oplossing van 'het probleem'

Art. 17: Ook de complementariteit van de projecten onderling, de spreiding over de expertisedomeinen heen, de bijdrage tot duurzame ontwikkeling en het aandeel projectvoorstellen dat als praktijkonderzoek kan bestempeld worden, kunnen een rol spelen.

Hoofdstuk 7: eigendomsrechten en valorisatie

Art. 21: De projectaanvrager of het projectconsortium is de eigenaar van de projectresultaten.

ADVIES

ALGEMEEN

1. De VRWB vindt het positief dat er een gestructureerde aanpak komt voor de projectmatige financiering van toegepast collectief onderzoek voor de land- en tuinbouwsector.

2. De VRWB onderschrijft dat het beheer van deze projectmatige financiering aan het IWT blijft toevertrouwd. Dit ligt volledig in de lijn van eerdere pleidooien van de VRWB om het aantal financieringskanalen voor wetenschappelijk onderzoek beperkt te houden. De taak van het IWT sluit bovendien het nauwst aan bij de doelstellingen van dit nieuwe kanaal en er kan gewerkt worden volgens de procedures waarmee het IWT vertrouwd is. Gelet op de eigenheid van het onderzoek is de voorgestelde specifieke aanpak binnen het IWT voor het beheer en de opvolging inderdaad aangewezen, zodat eenheid van expertise wordt opgebouwd inzake begeleiding van concept tot uitvoering¹.

De VRWB vraagt evenwel bij de uitwerking van de modaliteiten van de projectaanvragen oog te hebben voor efficiëntie en de beperking van de administratie.

3. De projectfinanciering gebeurt op competitieve basis, waarbij de wetenschappelijk-technologische kwaliteit en het valorisatiepotentieel als twee belangrijke beoordelingsassen gebruikt worden.

De VRWB merkt hierbij evenwel op dat de wetenschappelijk-technologische kwaliteit van het project een essentiële voorwaarde moet zijn bij de evaluatie, zoals eerder door de VRWB bepleit¹.

De zorg voor steun aan kwaliteitsvolle, toekomstgerichte en sector- en beleidsrelevante projecten moet primeren eerder dan het consolideren van bestaande structuren.

4. De VRWB was ook vragende partij¹ dat 'bij de verdeling van de totale budgetten overgeheveld in het kader van het Lambertmontakkoord de Vlaamse regering de nettovermindering van de kredieten voor landbouwkundig onderzoek, als gevolg van de toegepaste communautaire verdeelsleutel bij de overheveling, zou bijsturen in functie van de resultaten van de lopende doorlichting'.

De Vlaamse regering heeft inderdaad een doorlichting van de sector laten uitvoeren. Immers, gezien het belang van de land- en tuinbouwsector in Vlaanderen en het niet onbelangrijke budget dat aan dit kanaal toegewezen wordt, is streven naar excellentie in dit type onderzoek een noodzaak.

Maar de VRWB wijst er op dat de doorlichting beperkt is gebleven tot een screening, die de actoren en hun activiteiten in kaart brengt, maar die weinig rekening houdt met de output van het onderzoek en dus niet volstaat om een correct beeld te krijgen van de wetenschappelijke performantie van het landbouwonderzoek. Daarom pleit de Raad voor een evaluatie ten gronde, zoals die ook voor de werking van het FWO is gebeurd, en pas daarna kan eventueel een verhoging van de middelen in overweging genomen worden.

EXCELLENTIE MOET PRIMEREN

5. In het ontwerp-besluit worden de onderzoeksgroepen van de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs, de onderzoeksinstellingen en de praktijkcentra genoemd als de actoren voor de uitvoering van de projecten. Voornamelijk uit de nota aan de Vlaamse regering blijkt een speciale zorg ten aanzien van deze praktijkcentra, die als gevolg van de open competitie blijkbaar minder succesvol zijn bij het aantrekken van projecten.

De VRWB begrijpt deze zorg voor het behoud van kenniscentra en continuïteit in O&O in de praktijkcentra, maar het uitgangspunt moet zijn dat de klemtoon ligt op de kwaliteit van de projecten. De basisfinanciering vanwege het Beleidsdomein Landbouw en Visserij voor deze centra zal trouwens hieraan kunnen tegemoet komen.

De passage uit de nota aan de Vlaamse regering 'In geval geen praktijkcentrum bij de projectaanvraag betrokken wordt, zal dit voldoende gemotiveerd moeten worden', roept dan ook vragen op. Alhoewel dit niet expliciet zo is opgenomen in de tekst van het ontwerp-besluit zelf, moet toch vermeden worden dat dit informeel als criterium bij de projectevaluatie zal worden gehanteerd.

6. In de memorie van toelichting wordt verder vermeld dat 'om voldoende diversiteit in de gesteunde projectportfolio te bewerkstelligen kan voorzien worden in een redelijk aantal projecten, die als praktijkonderzoek kunnen gedefinieerd worden, in de portfolio op te nemen'. Voor deze prioriteitsregeling zou een bepaald % van de budgettaire enveloppe gereserveerd worden.

De VRWB is niet akkoord met een dergelijke voorafname van middelen die niet op kwalitatieve criteria gebaseerd is. Bovendien is de focus op praktijkgerichtheid voldoende verzekerd via de gehanteerde criteria (valorisatiepotentieel zelfde gewicht bij beoordeling als wetenschappelijk-technologische kwaliteit), door de deelname van een vertegenwoordiger van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij in het college van deskundigen en door de gebruikerscommissie.

COMPLEMENTARITEIT MET ANDERE STEUNKANALEN

7. De doelgroep van dit programma is het collectief van de land- en tuinbouwbedrijven actief in deze bepaalde sector. Het betreft activiteiten gericht op de primaire productie van gewassen (akkerbouw, sierteelt, groenteteelt en fruitteelt) en landbouwhuisdieren (dierlijke sector), evenals de distributie en bewaring van deze producten. Projecten die gericht zijn op de toeleveringssector komen slechts in aanmerking voor betoelaging, voor zover de valorisatie-actoren van de onderzoeksresultaten de land- en tuinbouwbedrijven zijn en niet de betrokken industrie. In geval de valorisatie zich richt naar de agro-industrie, hoort het project thuis in het VIS-kanaal.

De VRWB vraagt dat het onderscheid tussen dit nieuwe kanaal en het VIS-kanaal, en meer in het bijzonder de grens tussen de land- en tuinbouwbedrijven enerzijds en de agro-industrie anderzijds, duidelijk gecommuniceerd worden naar de potentiële indieners. Dezelfde indieners kunnen immers in beide kanalen indienen; het onderscheid kan enkel worden gemaakt op het niveau van het project. Het IWT zal erover moeten waken dat eenzelfde project niet in beide kanalen wordt ingediend.

STEUNPERCENTAGE

8. Het steunpercentage bedraagt minimaal 80% en maximaal 100% van de aanvaardbare kosten. Voortaan wordt dus ook aangestuurd op een inbreng vanuit de beoogde doelgroep (via de gebruikerscommissie) van maximaal 20%.

De VRWB stelt voor om hier een voorbeeld te nemen aan andere steunmaatregelen van het IWT, waar het basissteunpercentage afhangt van het projecttype. Naar analogie hiermee zouden bv. projecten met een grote component fundamenteel onderzoek op 100% steun kunnen rekenen, terwijl projecten die meer toepassingsgericht zijn met een grotere return voor de betrokken sector, voor een grotere eigen inbreng zouden moeten zorgen (bv. 80% steunpercentage).

In het geval van toepassingsgericht onderzoek mag een financiële bijdrage van max. 20% voor de land- en tuinbouwsector geen drempel vormen. De overheid moet een beleid voeren om de sector hiervoor warm te maken.

PROCEDURE MET TWEETRAPSISTEEM

9. Het begeleiden van projecten via een gebruikerscommissie is zinvol maar het opzetten ervan vereist nogal wat tijdsinvestering, zowel voor de projectaanvragers als voor de leden van de gebruikerscommissie zelf. Daar staat tegenover dat de slaagkans om een project gefinancierd te krijgen, beperkt is. Hierdoor blijken veel van de inspanningen om een gebruikerscommissie op te zetten achteraf onnodig geweest te zijn. Anderzijds is het aangewezen de valorisatie-actoren, in dit geval de land- en tuinbouwsector, in een zo vroeg mogelijk stadium bij het project te betrekken.

De regels inzake de aanvraagprocedure en indieningsvoorwaarden worden vastgelegd door het IWT-Vlaanderen. De VRWB vertrouwt op de ervaring van het IWT in deze, maar vraagt te overwegen om in deze modaliteiten ten aanzien van de gebruikerscommissie een tweetrapsysteem in te bouwen.

INTELLECTUELE EIGENDOM

10. De VRWB is van oordeel dat er een goede IPR-regeling uitgetekend werd.

OVERHEADKOSTEN

11. De VRWB vindt het positief dat, zoals in de bijlage bij het ontwerp-besluit opgenomen, dit programma nu voorziet in maximaal 20% overheadkosten, wat in het verleden voor dit type projecten niet het geval was.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), opgericht bij decreet van 15 december 1993, is het adviesorgaan voor de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement inzake elke aangelegenheid betreffende het wetenschaps- en technologiebeleid. De VRWB is een uniek forum waar vooraanstaande actoren uit de academische en sociaal-economische wereld zich beraden over de algemene krachtlijnen van het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. De VRWB is samengesteld uit een voorzitter en zestien leden, allen benoemd op grond van hun deskundigheid en/of betrokkenheid bij het wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. Zes van deze leden worden voorgedragen door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), telkens drie door de werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV, en vier leden worden rechtstreeks benoemd door de Vlaamse regering. Vijf hoge ambtenaren uit de Vlaamse administratie nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen.

Uitgave van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB)

E. Monard, secretaris

VRWB-secretariaat
North Plaza B
Koning Albert II-laan 7 - 4e verd.
B-1210 Brussel

Tel. +32 (0)2 553.45.20
Fax +32 (0)2 553.45.23
e-mail: vrwb@vlaanderen.be
website: www.vrwb.vlaanderen.be

